

УДК 005.7.004-47.44(477)

<https://doi.org/10.32342/2074-5354-2024-2-61-5>

Ю.Є. Петруня,

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту ЗЕД Університету митної справи та фінансів, м. Дніпро (Україна)

<https://orcid.org/0000-0001-5933-4986>

Д.В. Маляр,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту ЗЕД Університету митної справи та фінансів, м. Дніпро (Україна)

<https://orcid.org/0000-0003-4504-6566>

В.Ю. Петруня,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту ЗЕД Університету митної справи та фінансів, м. Дніпро (Україна)

<https://orcid.org/0000-0003-4697-9851>

Т.О. Пасічник,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту ЗЕД Університету митної справи та фінансів, м. Дніпро (Україна)

<https://orcid.org/0000-0002-7284-7345>

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ СТУПЕНЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ ЗАСНУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Метою проведеного дослідження є виявлення на базі системного аналізу особливостей цифровізації процесів заснування суб'єктів бізнесу в Україні, проведення структуризації відповідної сукупності організаційно-управлінських дій в контексті фактичного стану та потенціалу їх цифровізації, розробка методики кількісного оцінювання рівня цифровізації процедури заснування бізнесу та впливу окремих її організаційних складових на підсумковий інтегральний показник цифровізації.

У сучасних дослідженнях чимало уваги приділяється питанням цифровізації економічної діяльності. У статті доводиться важливість системної структуризації процесів утворення суб'єктів бізнесу в контексті визначення ступеня їх цифровізації. Такий підхід надає можливість виявлення перспективних до трансформації в цифровий режим складових компонентів процесу утворення бізнесу, що є важливим фактором підвищення ефективності функціонування як бізнес-сектора, так й інститутів державного регулювання.

У статі подано порівняльну характеристику процесів цифровізації заснування бізнесу в форматах «фізична особа-підприємець» та «товариство з обмеженою відповідальністю». Це дозволило виявити особливості залежності рівня цифровізації засновницького процесу від організаційно-правової форми бізнесу, що утворюється.

Запропоновано методику кількісного оцінювання ступеня цифровізації процесу утворення суб'єктів бізнесу. Надано структуризацію організаційних дій процесу заснування бізнесу, їх поділ на цифрові та нецифрові форми. Визначено перспективні можливості трансформації нецифрових організаційних дій в цифрові. На основі застосування методики експертних

оцінок вагових коефіцієнтів значення окремих складових сукупного організаційного процесу обґрунтовано пріоритетні напрями подальшої цифровізації даного процесу. Управлінськими суб'єктами в реалізації цих напрямів виступають як безпосередньо засновники та менеджери суб'єктів бізнесу, так і відповідні державні органи.

Введено в обіг показники середньої та граничної схильності до цифровізації при утворенні суб'єктів бізнесу. Здійснено розрахунки фактичного ступеня цифровізації процесу заснування суб'єктів бізнесу в Україні в сучасних умовах на прикладах «фізична особа-підприємець» та «товариство з обмеженою відповідальністю». Розроблено методику та проведено розрахунки загального потенціалу його підвищення за рахунок подальшої цифровізації певної визначеної сукупності організаційних дій.

Ключові слова: суб'єкт бізнесу, підприємство, організаційні дії; цифровізація, управління, створення бізнесу

JEL classification: M13, H10

Постановка проблеми. Постійне та суттєве зростання масштабів торгівлі в мережі Інтернет, активне використання соціальних медіа у просуванні продукції та іміджу компаній, поширення дистанційної зайнятості та телекомп'ютингу, використання елементів штучного інтелекту, хмарних обчислень та нових інструментів в управлінні неминуче посилюють масштаби та глибину цифровізації бізнес-діяльності та управління. Спостерігається тотальна цифровізація діяльності підприємств, галузей, національної економіки, систем управління, поведінки споживачів тощо.

Загальний тренд цифровізації економічного життя поширюється й на організаційні процеси, що пов'язані із започаткуванням бізнесу. Створення бізнесу в значенні його формалізації є важливою процедурою, певним відображенням стану бізнес-середовища в країні. В оптимізації цих процесів прямо зацікавлені як власне підприємницький сектор, так і держава. Тобто цифровізація певних організаційних процедур є важливою як з мікрорівневого, так і з макрорівневого погляду на ситуацію, насамперед у контексті забезпечення ефективності діяльності суб'єктів бізнесу.

Цілями статті є: виявлення на базі системного аналізу особливостей цифровізації процесів заснування суб'єктів бізнесу в Україні; проведення структуризації відповідної сукупності організаційно-управлінських дій в

контексті фактичного стану та потенціалу їх цифровізації; розробка методики кількісного оцінювання рівня цифровізації процедури утворення бізнесу та впливу окремих її організаційних складових на підсумковий інтегральний показник.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасному науковому просторі проблематика цифровізації аналізується, зокрема в аспектах: трансформації економічної системи (М.В. Руденко [1], О.І. Піжук [2]); трансформації трудових процесів та відносин (О.О. Хандій [3], О.Ф. Новікова [4]); стратегічного розвитку підприємств в умовах цифровізації (І.В. Токмакова [5], О. Полоус [6]); модифікації бізнес-моделей підприємств у напрямі їх цифровізації (Н.В. Проскурніна [7], І.Б. Маркович [8]); утворення віртуальних підприємств на базі цифровізації (О.І. Волот [9], О.В. Устенко [10]). Серед іноземних авторів можна, зокрема, відзначити дослідження «цифрової» проблематики створення підприємств такими авторами, як J. Kirkby [11], S. Škorić [12].

Разом з тим залишаються недостатньо вивченими організаційні складові процесу утворення суб'єктів бізнесу в контексті їх «чутливості» до цифровізації, визначення кількісних параметрів ступеня цифровізації процесу утворення суб'єктів бізнесу як в інтегральному значенні, так і з точки зору впливу окремих компонентів (організаційних дій) на зальний рівень цифровізації зазначеного процесу.

Важливо також більш повно виявляти диференціацію «цифрової чутливості» у відношенні до різних організаційно-правових форм бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Створення підприємства (суб'єкта бізнесу) є певною процедурою, яка передбачає витрати часу, коштів засновників, управлінських зусиль тощо. Умови такого створення – швидкість, зручність, економічність тощо – є однією з важливих характеристик стану бізнес-середовища країни. Оптимізація цього процесу залежить від державних органів та самих підприємців. Ця оптимізація може розглядатися й як певна сукупність управлінських дій. Цифровізація – сучасний, найбільш потужний технологічний інструмент оптимізації процедур створення суб'єктів бізнесу.

У цілому всю сукупність організаційно-управлінських дій щодо заснування бізнесу (ОАС – organizational actions to create) можна поділити на дві групи: 1) традиційні, що здійснюються шляхом особистого відвідування всіх необхідних державних органів, тобто в офлайн режимі (AC_{off} – actions to create offline); 2) цифрові (електронні), що здійснюються за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, тобто в онлайн режимі (AC_{on} – actions to create online).

$$OAC = AC_{\text{off}} + AC_{\text{on}} \quad (1).$$

Далі, концентруючи увагу на цифровому компоненті, доцільно, на наш погляд, запровадити показник середньої схильності до цифровізації при створенні суб'єкта бізнесу (APD_c – average propensity to digitize by creating):

$$APD_c = \frac{AC_{\text{on}}}{OAC} \quad (2)$$

Водночас можна також запровадити показник граничної схильності до цифровізації при створенні суб'єкта бізнесу (MPD_c – marginal propensity to digitize by creation).

$$MPD_c = \frac{\Delta AC_{\text{on}}}{\Delta OAC} \quad (3)$$

Показник граничної схильності до цифровізації необхідний для встановлення динаміки рівня цифровізації процесів утворення суб'єктів бізнесу. Тобто визначення того, як зміниться ступінь цифровізації цього процесу внаслідок трансформації ще однієї «традиційної» організаційної дії зі створення бізнесу в цифровому форматі.

Для подальшого зіставлення необхідно охарактеризувати організаційно-управлінські дії щодо започаткування бізнесу, які здійснюються виключно в режимі офлайн. Цей режим передбачає особисте відвідування всіх необхідних державних органів, він є персоніфікованим способом оформлення підприємства.

Так, запровадимо показник середньої схильності до персоніфікації процесу утворення суб'єкта бізнесу (average propensity to personification), що обчислюється за формулою:

$$APP_c = \frac{AC_{\text{off}}}{OAC} \quad (4)$$

Щодо граничної схильності до персоніфікації (marginal propensity to personification), то вона може визначається за формулою:

$$MPP_c = \frac{\Delta AC_{\text{off}}}{\Delta OAC} \quad (5)$$

Уся сукупність організаційно-управлінських дій з утворення суб'єкта бізнесу – в режимах онлайн та офлайн – в сумі відповідає 100% зусиль з цього приводу:

$$APD_c + APP_c = 1; \quad (6)$$

$$MPD_c + MPP_c = 1. \quad (7)$$

Розглянемо ступінь цифровізації організаційно-управлінських дій щодо

започаткування власної справи у формі «фізична особа – підприємець (ФОП)». Дана форма організації бізнесу найбільш доступна та приваблива для дрібних підприємців. Для систематизації даних весь перелік дій, необхідних для відкриття ФОП, наведено в табл. 1.

За даними табл. 1 практично весь алгоритм дій щодо одержання юридичного статусу ФОП можна здійснити в Україні в режимі онлайн. Це означає наявність доступності до абсолютно повної цифровізації відкриття такого виду підприємництва, тобто для ФОП за фактом $APD_c = 1; APP_c = 0$.

Зважаючи на доступність та простоту оформлення, наявність спрощеного оподаткування та звітності, на можливість найму до 10 осіб, ФОП як найпростіша форма організації бізнесу найбільш затребувана з боку представників малого бізнесу. Така специфіка зумовлює велику кількість започаткування бізнесу саме в формі ФОП, особливо в галузях економіки, де не потрібен великий стартовий капітал для входження на ринок.

З точки зору інтересів держави до цифровізації зазначених процедур,

насамперед треба звернути увагу на те, що цифровізація дозволяє значним чином зменшити навантаження на органи державної реєстрації, податкові адміністрації, робить самі процедури більш прозорими та зручними тощо. Зважаючи на порівняно спрощений характер організаційних дій щодо утворення ФОП, відсутня необхідність досліджувати диференціацію складових щодо сили їх впливу на інтегральний показник цифровізації.

При заснуванні підприємств у формі господарських товариств домінує вибір форми товариства з обмеженою відповідальністю. Усю сукупність організаційно-управлінських дій щодо заснування такого типу підприємства можна згрупувати в шість етапів. В основу виділення вказаних етапів покладено положення певних законів України, інших нормативних актів та дослідження науковців [13; 14; 15; 16; 17; 18; 19]. Перші три етапи забезпечують проходження процедури державної реєстрації, а наступні три містять той мінімум, який необхідний для того, щоб фактично розпочати діяльність

Таблиця 1

Перелік організаційних дій щодо відкриття ФОП в Україні

№ з/п	Офлайн	Онлайн
1	Забезпечити наявність реєстраційного номера облікової картки платника податків – РНОКПП	Одержати кваліфікований електронний підпис (КЕП).
2	–	Пройти реєстрацію на diiia.gov.ua за допомогою ЕЦП.
3	Особисто подати формуляр заявки на реєстрацію ФОП до Центру надання адміністративних послуг (ЦНАП) або до виконкому міської ради за місцем проживання	Заповнити онлайн заявку на реєстрацію ФОП
4	Особисто подати формуляр заявки на перехід на спрощену систему оподаткування або заявки на реєстрацію як платника податку на додану вартість до податкового органу	Подати онлайн заявку на перехід на спрощену систему оподаткування або заявку на реєстрацію як платника податку на додану вартість – загальна система оподаткування
5	Особисто дізнатися ЦНАП про результати подання заявки на держреєстрацію ФОП	Перевірити статус заявки в електронному кабінеті громадянина. Як результат – одержання онлайн витягу з ЄДР, що має юридичну силу

Джерело: складено авторами на підставі [13].

(наприклад, відкриття рахунка в банку, приймання на роботу).

У табл. 2 з кожної організаційної дії проведено певний аналіз. По-перше, в стовпчику «режим (фактично)» визначено доступність здійснення кожної організаційної дії в цифровий спосіб. Якщо в цьому стовпці вказано «офлайн» це означає, що дана дія недоступна для реалізації в цифровий спосіб. По-друге, в стовпчику «режим (потенційно)» на базі врахування законодавчих, технологічних та організаційних факторів розглянуто можливості для перетворення певної процедури в цифровий спосіб.

Таким чином, в табл. 2 здійснюється порівняння ступенів цифровізації організаційних дій щодо створення ТзОВ – фактичного і потенційного (досяжного за певних умов). Далі проаналізуємо перелік організаційних дій з токи зору їх перетворення з режиму офлайн в режим онлайн.

Так, збори засновників товариства (п. 1.1 табл. 2) в теперішній час досить зручно проводити в режимі відеоконференції в спеціальних застосунках – Zoom, Skype, Discord та ін. [20]. Можливості таких додатків дозволяють демонстрацію презентацій, трансляцію відео, проведення голосування тощо, тобто за своїм технічним забезпеченням повною мірою можуть замінити офлайн засідання. Голосування в цифровій формі може бути підтверджено фотокопіями, які можна додати до протоколу зборів.

Підсумком зборів засновників має стати: оформлення та підписання протоколу зборів засновників щодо створення ТзОВ (пункт 1.2 табл. 2), що потенційно можливо здійснити в електронний спосіб. По-перше, відсутня законодавча вимога про нотаріальне засвідчення установчих документів при реєстрації товариства, зокрема протоколу зборів засновників. Це автоматично переводить процедуру підписання договору із суто юридичної площини в більш технічну. По-друге, технічно підписання протоколу зборів засновників можна здійснити на умовах електронного

договору. Так, згідно з ч. 2 ст. 639, ст. 205, ст. 207 Цивільного кодексу України електронний договір, укладений з використанням кваліфікованого електронного підпису, прирівнюється до письмового договору [18].

Здійснення пункту 1.3 (табл. 2) також може бути реалізоване за рахунок підписання статуту на умовах електронного договору [21]. Засновники також мають право на подання модельного статуту (постанова Кабінету Міністрів України № 1182), що значно спрощує та уніфікує дану процедуру, особливо це стосується малих підприємств, для яких відображення певної специфіки в статуті не є конче необхідним. Це типовий установчий документ, згідно з яким конституюються процеси заснування, ведення господарської діяльності, управління підприємством і його можлива ліквідація. Отже, застосування модельного статуту на практиці не потребує його розробки та затвердження, достатньо лише зробити посилання на нього в протоколі зборів засновників. Таким чином, подання статуту до органів державної реєстрації в теперішній час може відбуватися повністю в режимі онлайн. Проте в майбутньому засновники будуть змушені все ж таки пройти процедуру нотаріального засвідчення копії статуту для відкриття рахунка в банку [22]. Тобто, за суттю, виникає протиріччя та ускладнення: сам статут засвідчувати не треба, а його копію – обов'язково. Це знецінює переваги електронної форми статуту для подальшого його використання. Якщо підходити до питання підтвердження достовірності електронних документів загалом, то згідно зі ст. 8 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» всі вони також підлягають нотаріальному засвідченню, так само, як і паперові [23].

За вимогами при розробці статуту обов'язково вказується номер ліцензії на певну господарську діяльність, якщо таке ліцензування передбачено. За умов ліцензійного виду діяльності

Таблиця 2

Організаційні дії щодо заснування товариства з обмеженою відповідальністю в Україні

Організаційні етапи та дії	Тип режиму та чутливість до трансформації		Вага операції	Вага організаційної дії		Вага етапу	
	Фактично	Потенційно	<i>Kqij</i>	<i>Kqi</i>	<i>Wqi</i>	<i>Kq</i>	<i>Wq</i>
Підготовка установчих документів						0,4	0,92
1.1. Проведення зборів засновників товариства	Офлайн	Онлайн		0,21	0,85		
1.2. Оформлення та підписання протоколу зборів засновників щодо створення ТзОВ	Офлайн	Онлайн		0,19	0,92		
1.3. Розробка та підписання статуту	Офлайн	Онлайн		0,42	0,82		
1.4. Одержання ліцензії на діяльність (за необхідності)	Онлайн	Онлайн		0,18	0,84		
Подання документів для держреєстрації						0,1	0,86
2.1. Заява про держреєстрацію юридичної особи (форма 1)	Офлайн	Офлайн		0,48	0,88		
2.2. Протокол зборів засновників про створення ТзОВ	Офлайн	Офлайн		0,24	0,86		
2.3. Статут	Офлайн	Офлайн		0,28	0,9		
Проведення дій щодо реєстрації юридичної особи						0,15	0,9
3.1. Зареєструвати товариство							
3.1.1. Внесення запису в Єдиний державний реєстр	Онлайн	Онлайн	0,34	0,32	0,92		
3.1.2. Надання відомостей про реєстрацію ТзОВ податковій інспекції та органам статистики	Онлайн	Онлайн	0,36				
3.1.3. Одержання Виписки з ЄДР про реєстрацію	Онлайн	Онлайн	0,3				
3.2. Зупинення розгляду документів	Офлайн	Онлайн		0,68	0,84		
3.3. Відмова у державній реєстрації	Онлайн	Онлайн					
Набір працівників						0,15	0,84
4.1. Оформлення трудових угод	Онлайн	Онлайн		0,54	0,86		
4.2. Повідомлення податковим органам про прийняття працівників	Онлайн	Онлайн		0,46	0,82		
Виготовлення печатки (не обов'язково)	Онлайн	Онлайн		1	0,96	0,05	0,96
Відкриття рахунка в банку						0,15	0,89
6.1. Заява про відкриття поточного рахунка	Офлайн	Онлайн		0,12	0,88		
6.2. Надання пакета документів: копію Виписки з ЄДР, копію статуту, копія наказу про призначення директора та головного бухгалтера, копія протоколу про створення ТзОВ	Офлайн	Онлайн		0,59	0,9		
6.3. Картка зі зразками підписів та відбитка печатки	Офлайн	Офлайн		0,29	0,86		
Всього	-	-	-	-		1	

Джерело: складено авторами на підставі [13; 14; 15; 16; 17; 18; 19].

скласти статут без попереднього проходження ліцензування не уявляється можливим. Одержання ліцензії на певну господарську діяльність (п. 1.4 табл. 2) багато в чому визначається специфікою самої галузі, в одних галузях є можливість для дистанційного одержання ліцензії в режимі онлайн, а в інших – така можливість відсутня, тобто ступінь цифровізації процедури ліцензування для кожної галузі суттєво відрізняється. На практиці одержання ліцензії в електронний спосіб здійснюється через урядовий портал Кабінету Міністрів і є доступним для 10 видів діяльності [13].

За умов подання до органів держреєстрації модельного статуту дана процедура доступна в онлайн режимі, а в протилежному випадку необхідно подавати пакет документів особисто (пункт 2 табл. 2). Він може бути поданий державному реєстратору, що знаходиться при центрах надання адміністративних послуг, або нотаріусу, який також має право реєстрації створення ТзОВ. Тому у разі власноруч розробленого статуту процедура надання пакета документів все ж таки здійснюється в режимі офлайн.

Сам факт державної реєстрації відбувається шляхом внесення запису в Єдиний державний реєстр (п. 3.1.1 табл. 2), що технічно здійснюється виключно реєстратором або нотаріусом і тільки в режимі онлайн.

Подальша легалізація ТзОВ проходить через внесення його як юридичної особи до баз Державної фіскальної служби та органів соціального захисту, що досягається шляхом надання відомостей про реєстрацію ТзОВ податковим органам та органам статистики (п. 3.1.2 табл. 2). У випадку виявлення якихось порушень або недоліків надається 15 днів для їх усунення, після чого розгляд документів для реєстрації поновлюється (п. 3.2 табл. 2). Також засновники можуть одержати відмову в держреєстрації товариства, якщо вказані недоліки не можуть бути усунені (п. 3.3 табл. 2).

Необхідною умовою для початку господарської діяльності є набір

працівників (п. 4.1 табл. 2). Укладання трудових договорів та відповідні накази можна оформлювати в електронній формі. Разом з тим в Україні вже повністю впроваджено електронні трудові книжки, що також забезпечує цифровізацію нарахування пенсій [24]. У подальшому здійснити повідомлення в Державну фіскальну службу про прийняття працівників на роботу (п. 4.2 табл. 2) можна, скориставшись інтерфейсом наявних електронних послуг на урядовому порталі фіскальної служби.

Певне підтвердження юридичного статусу підприємства при оформленні документації відбувається за допомогою печатки. Хоча в теперішній час для певних організаційно-правових форм бізнесу (включаючи ТзОВ) виготовлення печатки не обов'язкове, за необхідності її можна замовити онлайн з доставкою поштою (п. 5 табл. 2).

Чинне законодавство дозволяє якщо не повністю, то частково здійснити відкриття рахунка в комерційних банках в режимі онлайн (п. 6 табл. 2). Зокрема подання заяви на відкриття поточного рахунка можливе в електронний спосіб за умов використання кваліфікованого електронного підпису (п. 6.1 табл. 2). Водночас банки не можуть вимагати нотаріально завірені копії установчих документів [16], з чого випливає, що весь необхідний пакет документації можна подавати за допомогою кваліфікованого електронного підпису. Щодо статуту, то його можна подати у вигляді коду реєстраційної дії, який надає доступ до оприлюдненої версії статуту на порталі електронних сервісів (п. 6.2 табл. 2). У всьому переліку поза межами онлайн режиму знаходиться тільки подання картки зі зразками підписів та відбитка печатки (п. 6.3 табл. 2) на тій підставі, що дана дія потребує нотаріального засвідчення та особистого звернення до банку.

Таким чином, переважна більшість дій в цьому розділі вже доступна або може стати доступною в режимі онлайн. Проте на практиці банки самостійно

приймають рішення про форму подання тих або інших документів, і, як правило, банки залишаються в цьому питанні здебільшого консервативними.

У ситуації з ТзОВ уявляється недостатнім проведення лише зіставлення між офлайн і онлайн режимами, визначення потенціалу трансформації. Необхідно, на наш погляд, здійснити експертну оцінку вагових коефіцієнтів кожної окремої організаційної дії. Це дозволить встановити їх кількісне значення в загальному процесі, а потім врахувати в розрахунках рівня цифровізації. У подальших таких розрахунках частково використано певні існуючі методичні підходи до експертного оцінювання [25].

Для проведення експертного оцінювання вагового значення окремих складових організаційного процесу утворення ТзОВ було відібрано групу експертів – 24 особи з різним науковим, фаховим та освітнім потенціалом. При цьому фахова спроможність кожного експерта встановлювалася за такими критеріями: освіта (кандидат наук – 2 бали; доктор наук – 3 бали; доктор наук, професор – 4 бали); фаховість у сфері започаткування бізнесу (є спеціалістом – 3 бали, опосередковано – 2 бали); досвід у сфері проведення експертних оцінок бізнес-процесів (є досвід – 3 бали, немає – 0 балів). Таким чином, найбільш кваліфікований та компетентний експерт оцінювався в 10 балів, йому привласнювалася компетентність рівня 1.

Зміст експертної оцінки полягав у вирішенні такого переліку завдань:

- визначити вагу етапу – K_q (мінімальний крок при оцінці – 0,01 бала, сумарний показник ваги всіх етапів дорівнює 1);

- встановити вагу конкретної організаційної дії в межах кожного такого етапу – K_{qi} (мінімальний крок при оцінці – 0,01 бала, сумарний показник ваги всіх організаційних дій в межах одного етапу дорівнює 1);

- з'ясувати вагу процедури в межах окремої організаційної дії – K_{qij} (мінімальний крок при оцінці – 0,01 бала,

сумарний показник ваги всіх процедур в межах однієї організаційної дії дорівнює 1).

За таких умов експертна оцінка уявляється як сукупність рангів відносно значущості, які було встановлено експертом для окремої процедури. При цьому достовірність одержаних результатів доводиться шляхом встановлення узгодженості оцінок експертів, тобто систематизації поглядів експертів щодо кожної конкретної організаційної дії. Найбільш практичним підходом в сенсі систематизації експертних оцінок уявляється сума рангів оцінок S_j , які встановлені для j -ї організаційної дії:

$$S_j = \sum_{i=1}^m R_{ij}, \quad (8)$$

де m – кількість експертів;

R_{ij} – ранг оцінки i -м експертом j -ї організаційної дії.

Перевага буде надаватися тим організаційним діям, які одержали найменше значення S_j . З метою підвищити узгодження оцінок, наданих експертами щодо кожної організаційної дії, необхідно визначити коефіцієнт конкордації. Цей коефіцієнт дозволяє обчислити ступінь узгодженості думок експертів щодо відносної важливості всіх вказаних організаційних дій. Однак для розрахунку коефіцієнта конкордації спочатку треба обчислити низку проміжних показників. Визначимо середнє арифметичне сум рангів експертних оцінок організаційних дій:

$$S_i = \sum_{j=1}^n C_{ij}, \quad (9)$$

де n – кількість електронних організаційних дій, які оцінюються;

C_{ij} – оцінка відносної важливості (у балах) i -м експертом j -ї організаційної дії.

При розрахунку колективної оцінки кожної організаційної дії необхідно врахувати компетентність експертів за

шкалою від 0 до 10 одиниць. Для цього підставимо у формулу (9) коефіцієнт компетентності експертів, що дозволить скоригувати одержані результати, надаючи більше переваги думці фахівців з вищим фахом:

$$S_i = \sum_{j=1}^n U_j C_{ij}, \quad (10)$$

де U_i – коефіцієнт компетентності i -го експерта.

Обчислимо оцінку дисперсії:

$$D = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^m (S_i - \bar{S}), \quad (11)$$

де \bar{S} – оцінка математичного сподівання, що обчислюється за формулою:

$$\bar{S} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^m S_i. \quad (12)$$

Таким чином, можемо визначити ваговий коефіцієнт окремої організаційної дії на підставі оцінок всіх без винятку експертів:

$$K_i = \frac{2(mn - S_i)}{mn(n-1)}. \quad (13)$$

Співвідношення оцінки дисперсії до максимального значення цієї оцінки дозволяє встановити коефіцієнт конкордації:

$$W = \frac{D}{D_{max}}. \quad (14)$$

Обчислимо максимальну величину дисперсії за формулою:

$$D_{max} = \frac{m^2(m^3 - n)}{12(n-1)}. \quad (15)$$

Діапазон зміни коефіцієнта конкордації знаходиться в проміжку від 0 до 1. Ідеальна узгодженість думок експертів характеризується значенням

коефіцієнта $W=1$. Отже, чим ближче до цієї величини фактичне значення коефіцієнта конкордації, тим більша узгодженість думок експертів. І навпаки, чим далі від цієї величини фактичне значення, тим менший ступінь узгодженості експертів.

Провідними критеріями визначення вагових коефіцієнтів виступають: 1) складність здійснення окремої організаційної дії; 2) витрати часу на таку організаційну дію.

За такими критеріями найбільш трудомістким уявляється саме підготовчий етап 1 (табл. 2). На думку експертів, вага даного етапу K_q змінюється в діапазоні від 0,36 до 0,45 бала.

Наступний етап виглядає дещо простішим, тому ваговий коефіцієнт даного етапу K_q коливається в інтервалі від 0,07 до 0,12 бала.

Ваговий коефіцієнт третього етапу K_q , на думку експертів, знаходиться в інтервалі від 0,85 до 0,14 бала. Загалом такі бали нараховуються через необхідність з боку засновників одержати Виписку з ЄДР про зареєстроване підприємство. Таку виписку видає реєстратор, але її також можна одержати в режимі онлайн, скориставшись державним порталом електронних послуг. Другим та основним моментом, що потребує зусиль з боку засновників на даному етапі, це усунення недоліків виявлених в пакеті документів.

З одного боку, прийняття працівників на роботу можна легко здійснити в онлайн режимі згідно з чинним законодавством [15], з іншого боку, це досить важливе питання. Отже, більшість роботодавців прагнуть провести попередні співбесіди особисто в офлайн режимі. Тому експертні оцінки даного вагового коефіцієнта мають розбіжності майже у 2 рази (K_q коливається від 0,08 до 0,15 бала).

Виконання етапу 5, а саме виготовлення печатки, оцінено експертами на рівні від 0,03 до 0,08 бала (K_q), оскільки печатку можна замовити дистанційно. До того ж одержання печатки є необов'язковим в багатьох випадках [26].

Відкриття поточного рахунка в банку передбачає збір досить великого пакета документів. Тому ваговий коефіцієнт K_q такої організаційної дії також оцінений експертами в інтервалі від 0,08 до 0,15 бала.

Експертною групою також було визначено вагові коефіцієнти окремих організаційних дій (K_{qi}) та конкретних організаційних процедур (K_{qij}) щодо створення ТзОВ (результати наведено в табл. 2).

Надалі на основі формули 14 обчислено коефіцієнти конкордації для кожної організаційної дії W_{qi} та кожного етапу W_q (табл. 2).

Дані розрахунки варто вважати коректними за умов, якщо коефіцієнт конкордації не нижче величини 0,75. Відповідно до табл. 2 фактичні показники коефіцієнтів конкордації організаційних дій W_{qi} та етапів W_q не виходять за межі проміжку $0,75 < W < 1$, що автоматично свідчить про високу узгодженість оцінок.

Таким чином, можна визначити сукупну вагу цифровізації кожного етапу щодо створення ТзОВ з урахуванням обраних оцінок ваги відповідних організаційних дій:

$$AC_{on}^q = \sum_{j=1}^J K_{qj}, \quad (16)$$

де AC_{on}^q – сукупна вага всіх організаційних дій, що здійснювались онлайн на q -му етапі створення підприємства (actions to create);

K_{qj} – вага конкретної організаційної дії онлайн в межах кожного q -го етапу;

J – кількість організаційних дій онлайн в межах кожного q -го етапу.

За формулою 17 можна визначити вплив окремого етапу на цифровізацію щодо створення підприємства загалом:

$$SC_{on}^q = \left(\sum_{j=1}^J K_{qj} \right) * K_q, \quad (17)$$

де SC_{on}^q – ступінь цифровізації q -го етапу створення підприємства (stage of creation of

an enterprise) за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

K_q – вага q -го етапу у створенні бізнесу.

Отже, всю суму організаційних дій (враховуючи їх ваговий коефіцієнт) щодо заснування підприємства можна обчислити за формулою:

$$AC_{on} = \sum_{q=1}^Q SK_{on}^q. \quad (18)$$

Формулу 18 можна перетворити і подати таким чином:

$$AC_{on} = \sum_{q=1}^Q \left(\sum_{j=1}^J K_{qj} \right) * K_q, \quad (19)$$

де Q – кількість етапів при створенні підприємства.

Даний експертний підхід дозволяє обчислити показник середньої схильності до цифровізації при створенні ТзОВ шляхом коригування формули 2 в такий вигляд:

$$APD_c = \frac{AC_{on}}{OAC} = \frac{\sum_{q=1}^Q \left(\sum_{j=1}^J K_{qj} \right) * K_q}{OAC}. \quad (20)$$

Сума всіх організаційних дій в режимах онлайн та офлайн (OAC) складає 100%, в коефіцієнтному відображенні $OAC=1$.

На основі даних табл. 2 та згідно з формулою 20 обчислимо середню схильність до цифровізації, що фактично має місце в Україні в сучасних умовах (стовпчик табл. 2 «фактично»):

$$APD_c = \frac{0,18 * 0,4 + 0 * 0,1 + (0,32 + 0,68) * 0,15 + (0,54 + 0,46) * 0,15}{1} + \frac{1 * 0,05 + 0 * 0,15}{1} = 0,422$$

Тепер за формулою 20 розрахуємо середню схильність до цифровізації, яка досяжна в Україні на підставі можливостей (стовпчик табл. 2 «потенційно»):

$$APD_c = \frac{((0,21 + 0,19 + 0,42 + 0,18) \cdot 0,4 + 0 \cdot 0,1 + (0,32 + 0,68) \cdot 0,15}{1} + \frac{(0,54 + 0,46) \cdot 0,15 + 1 \cdot 0,05 + (0,12 + 0,59) \cdot 0,15}{1} = 0,8565.$$

Розрахунок наочно демонструє, що, використовуючи вказані в даній статті «трансформаційні можливості», показник середньої схильності до цифровізації щодо створення ТзОВ може бути підвищений з $APD_c=0,422$ до $APD_c=0,8565$, тобто майже вдвічі. Це є суттєвим аргументом на користь подальших управлінських зусиль в контексті оптимізації організаційних процесів утворення суб'єктів бізнесу в Україні.

Висновки. Сукупність організаційно-управлінських дій щодо утворення суб'єктів бізнесу доцільно поділити на дві групи – цифрові та нецифрові. Кількісно оцінити ступінь цифровізації процесу утворення суб'єктів бізнесу можна через використання методики обчислення середньої та граничної схильності суб'єктів бізнесу до цифровізації.

Організаційні дії як певні етапи в процесі заснування суб'єктів бізнесу мають різне значення, різний вплив на інтегральні показники цифровізації процесу створення суб'єктів бізнесу в цілому.

Вже в існуючих в Україні умовах можна суттєво підвищити ступінь цифровізації на етапі заснування підприємства. Про це свідчать проведені розрахунки показника середньої схильності до цифровізації.

Цифровізація заснування бізнесу має сенс та перспективи лише за умов, якщо вона дозволяє спростити відповідні організаційні дії, зробити їх більш економічними, швидкими та зручними. У сучасних умовах в Україні спостерігаються певна неузгодженість, незбалансованість в контексті управління цифровізацією, зокрема: за умов первинної реєстрації підприємства електронним способом відсутня можливість внесення змін до установчих документів в такий же спосіб; відсутня можливість підтвердження електронним розрахунковим документом сплати реєстраційного збору; певні документи (наприклад, статут) дозволено подавати для проходження державної реєстрації в електронному вигляді, проте в подальшому банки вимагають їх нотаріально завірених копій. Ці моменти створюють перешкоди, знижують мотивацію щодо інтенсифікації використання цифрових інструментів утворення суб'єктів бізнесу.

З'ясовано, що орієнтація при утворенні бізнесу на певні масштаби діяльності впливає на чутливість організаційних процедур до цифровізації. Ступінь цифровізації є вищим за менших орієнтовних масштабів й навпаки. Для цього є як об'єктивні, так і суб'єктивні причини. У цілому підвищення рівня цифровізації процесів утворення бізнесів створює новий рівень прозорості та інвестиційної привабливості бізнес-середовища країни.

Список використаної літератури

1. Руденко, М.В. Цифровізація економіки: нові можливості та перспективи. *Економіка та держава*. 2018. № 11. С. 61–65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2018_11_13.
2. Піжук, О.І. Цифровізація як зміна парадигми розвитку економічних систем. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка*. 2018. Вип. 2. С. 84–91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2018_2_13.
3. Хандій, О.О. Трансформація попиту на ринку праці під впливом цифровізації економіки та суспільства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 8(1). С. 19–22. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2019_8\(1\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2019_8(1)_6).
4. Новікова, О.Ф. Перспективи змін у трудовій сфері при цифровізації економіки за інерційним та цільовим сценаріями розвитку України. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 2. С. 187–199. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2020_2_22.

5. Токмакова, І.В. Стратегічне управління розвитком підприємств в умовах цифровізації економіки. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2018. № 64. С. 283–291. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2018_64_41.

6. Полоус, О. Системний аналіз показників цифровізації підприємств України. Економічний аналіз. 2020. Т. 30, № 1(2). С. 118–124. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/escan_2020_30_1\(2\)_17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/escan_2020_30_1(2)_17).

7. Проскурніна, Н.В. Трансформація бізнес-моделей підприємств роздрібної торгівлі в умовах цифровізації. Бізнес Інформ. 2020. № 10. С. 384–391. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_10_49.

8. Маркович, І.Б. Передумови та особливості зміни вимог до характеру ведення бізнесу в епоху цифровізації глобальної економіки. Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 41. С. 105–109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_41_21.

9. Волот, О.І. Особливості функціонування віртуальних підприємств під впливом глобальних процесів цифровізації. Формування ринкових відносин в Україні. 2021. № 1. С. 80–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2021_1_12.

10. Устенко, О.В. Створення моделі віртуального підприємства. Збірник наукових праць Донецького інституту залізничного транспорту. 2013. № 36. С. 100–101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpdizt_2013_36_18.

11. Kirkby, J.A. Success Stories : Easing Business Registration in Tonga. World Bank Group. Investment Climate Advisory Services. 2019. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/774831548407958715/pdf/134033-WP-TO-Improving-BusinessRegistration-PUBLIC.pdf>.

12. Škorić, S. The application of digital technology in business registration. Law - theory and practice. 2020. Volume. 37. № 4. p. 1–12. URL: <https://casopis.pravni-fakultet.edu.rs/index.php/lt/article/view/553/>.

13. Урядовий портал. Підприємництво. Реєстрація бізнесу. 2023. URL: <https://diia.gov.ua/services/categories/biznesu/stvorennya-biznesu>.

14. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань». № 755-IV від 03.09.2023, Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>.

15. Повідомлення про прийняття на роботу: як не помилитися? HR-Ліга. 2021. URL: <https://hrliga.com/index.php?module=news&op=view&id=22838>.

16. Процедура і нюанси відкриття розрахункового рахунку юридичними особами. Capital Law Consulting. 2023. URL: <https://ua.clc.co.ua/protsedura-i-nyuansi-vidkrittya-rozrahunkovogo-rahunku-yuridichnimi-osobami/>.

17. Закон України «Про господарські товариства». № 1576-XII від 31.03.2023, Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12?lang=en#Text>.

18. Цивільний кодекс України, Верховна Рада України. № 435-IV від 5.10.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/435-15?lang=en#Text>.

19. Постанова НБУ. Про затвердження Інструкції про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків. № 162 від 29.07.2022. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_29072022_162.

20. Найкраще програмне забезпечення для відео-конференцій 2023 року. Tech radar pro. 2023. URL: <https://www.techradar.com/best/best-video-conferencing-software>.

21. Електронний договір і порядок його підписання. Протокол. Юридичний інтернет-ресурс. 2019. URL: https://protocol.ua/ru/elektronniy_dogovir_i_poryadok_yogo_pidpisannya/.

22. Підписання установчих документів. Nakaz today. 2012. URL: <https://nakaz.today/business/pidpisannya-ustanovchih-dokumentiv/>.

23. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг». №851-IV від 01.08.2022, Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15?lang=en#Text>.

24. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обліку трудової діяльності працівника в електронній формі». №1217-IX від 05.02.2021, Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1217-IX?lang=en#Text>.

25. Тимошенко, О.В., Коцюбівська, К.І. Підходи до визначення вагових коефіцієнтів інтегральних індексів економічної безпеки національної економіки. Причорноморські економічні студії. 2016. Вип. 8. С. 230–235. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_8_47.

26. Захарова, К. Створення ТзОВ. Міфи та реальність. BARGEN. 2020. URL: <https://bargen.com.ua/en/stvorennia-tov-mify-ta-realnist/>.

References

1. Rudenko, M.V. (2018). Tsyfrovizatsiia ekonomiky: novi mozhlyvosti ta perspektyvy. *Ekonomika ta derzhava*. No 11. Pp. 61-65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2018_11_13 (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).

2. Pizhuk, O.I. (2018). Tsyfrovizatsiia iak zmina paradyhmy rozvytku ekonomichnykh system. *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Seriiia : Ekonomika*. Issue. 2. Pp. 84-91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2018_2_13 (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).

3. Khandij, O.O. (2019). Transformatsiia popytu na rynku pratsi pid vplyvom tsyfrovizatsii ekonomiky ta suspil'stva. *Ekonomika. Finansy. Pravo*. No 8(1). Pp. 19-22. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2019_8\(1\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2019_8(1)_6) (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).

4. Novikova, O.F. (2020). Perspektyvy zmin u trudovij sferi pry tsyfrovizatsii ekonomiky za inertsijnym ta tsil'ovym stsenariiamy rozvytku Ukrainy. *Ekonomichnyj visnyk Donbasu*. No 2. Pp. 187-199. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2020_2_22 (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).

5. Tokmakova, I.V. (2018). Stratehichne upravlinnia rozvytkom pidpriemstv v umovakh tsyfrovizatsii ekonomiky. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*. No 64. Pp. 283-291. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2018_64_41.

6. Polous, O. (2020). Systemnyj analiz pokaznykiv tsyfrovizatsii pidpriemstv Ukrainy. *Ekonomichnyj analiz*. vol. 30, No 1(2). Pp. 118-124. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2020_30_1\(2\)_17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2020_30_1(2)_17) (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).

7. Proskurnina, N.V. (2020). Transformatsiia biznes-modelej pidpriemstv rozdrubnoi torhivli v umovakh tsyfrovizatsii. *Biznes Inform*. No 10. Pp. 384-391. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_10_49 (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).

8. Markovych, I.B. (2019). Peredumovy ta osoblyvosti zminy vymoh do kharakteru vedennia biznesu v epokhu tsyfrovizatsii hlobal'noi ekonomiky. *Prychornomors'ki ekonomichni studii*. Issue. 41. Pp. 105-109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_41_21 (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).

9. Volot, O.I. (2021). Osoblyvosti funktsionuvannia virtual'nykh pidpriemstv pid vplyvom hlobal'nykh protsesiv tsyfrovizatsii. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*. No 1. Pp. 80-86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2021_1_12 (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).

10. Ustenko, O.V. (2013). Stvorennia modeli virtual'noho pidpriemstva. *Zbirnyk naukovykh prats' Donets'koho instytutu zaliznychnoho transportu*. No 36. Pp. 100-101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpdzit_2013_36_18 (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).

11. Kirkby, J.A. (2019). Success Stories : Easing Business Registration in Tonga. World Bank Group. Investment Climate Advisory Services. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/774831548407958715/pdf/134033-WP-TO-Improving-BusinessRegistration-PUBLIC.pdf> (Accessed 06 November 2023).
12. Škorić, S. (2020). The application of digital technology in business registration. Law - theory and practice. Volume. 37. No 4. p. 1-12. URL: <https://casopis.pravni-fakultet.edu.rs/index.php/tp/article/view/553/> (Accessed 06 November 2023) (in Serbia).
13. Uriadovjy portal. (2023). Pidpryiemnytstvo. Reiestratsiia biznesu. URL: <https://diia.gov.ua/services/categories/biznesu/stvorennya-biznesu> (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).
14. The Verkhovna Rada of Ukraine (2023). The Law of Ukraine “Pro derzhavnu reiestratsiiu iurydychnykh osib, fizychnykh osib - pidpryiemtsiv ta hromads'kykh formuvan”. No 755-IV vid 03.09.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).
15. Povidomlennia pro pryjniattia na robotu: iak ne pomylytysia? (2021). HR-Liha. URL: <https://hrliga.com/index.php?module=news&op=view&id=22838> (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).
16. Protsedura i niuansy vidkryttia rozrakhunkovoho rakhunku iurydychnymy osobamy. (2023). Capital Law Consulting. URL: <https://ua.clc.co.ua/protsedura-i-nyuansi-vidkryttia-rozrahunkovogo-rahunku-yuridichnimi-osobami/> (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).
17. The Verkhovna Rada of Ukraine (2023). The Law of Ukraine “Pro hospodars'ki tovarystva”. No 1576-XII vid 3103.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12?lang=en#Text> (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).
18. Tsyvil'nyj kodeks Ukrainy (2023). Verkhovna Rada Ukrainy. No 435-IV vid 5.10.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/435-15?lang=en#Text> (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).
19. Postanova NBU. (2022). Pro zatverdzhennia Instruktсии pro poriadok vidkryttia ta zakryttia rakhunkiv korystuvacham nadavachamy platizhnykh posluh z obsluhovuvannia rakhunkiv. No 162 vid 29.07.2022. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_29072022_162 (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).
20. Najkrasche prohramne zabezpechennia dlia video-konferentsij 2023 roku. (2023). Tech radar pro. URL: <https://www.techradar.com/best/best-video-conferencing-software> (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).
21. Elektronnyj dohovor i poriadok joho pidpysannia. (2019). Protokol. Yurydychnyj internet-resurs. URL: https://protocol.ua/ru/elektronniy_dogovor_i_poryadok_yogo_pidpisannya/ (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).
22. Pidpysannia ustanovchykh dokumentiv. (2012). Nakaz today. URL: <https://nakaz.today/business/pidpisannya-ustanovchih-dokumentiv/> (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).
23. The Verkhovna Rada of Ukraine (2022). The Law of Ukraine “Pro elektronni dokumenty ta elektronnyj dokumentoobih”. No 851-IV vid 01.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15?lang=en#Text> (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).
24. The Verkhovna Rada of Ukraine (2021). The Law of Ukraine “Pro vnesennia zmin do deiaknykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy schodo obliku trudovoi diial'nosti pratsivnyka v elektronnij formi”. No 1217-IX vid 05.02.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1217-IX?lang=en#Text> (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).
25. Tymoshenko, O.V., Kotsiubivs'ka, K. I. Pidkhody do vyznachennia vahovykh koefitsientiv intehral'nykh indeksiv ekonomichnoi bezpeky natsional'noi ekonomiky. Prychornomors'ki ekonomichni studii. 2016. Vol. 8. Pp. 230-235. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_8_47 (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).
26. Zakharova, K. (2020). Stvorennia TzOV. Mify ta real'nist'. BARGEN. URL: <https://bargen.com.ua/en/stvorennia-tov-mify-ta-realnist/> (Accessed 06 November 2023) (in Ukrainian).

METHODOLOGY FOR ASSESING THE DEGREE OF DIGITALIZATION OF THE PROCESSES OF ESTABLISHING BUSINESS ENTITIES IN UKRAINE

Yurii Petrunia, University of Customs and Finance, Dnipro (Ukraine).

E-mail: 12ptr1212@gmail.com

Dmytro Maliar, University of Customs and Finance, Dnipro (Ukraine).

E-mail: domalor369@gmail.com

Vira Petrunia, University of Customs and Finance, Dnipro (Ukraine).

E-mail: petrunyavera@gmail.com

Taras Pasichnyk, University of Customs and Finance, Dnipro (Ukraine).

E-mail: taras.pasichnyk@gmail.com

<https://doi.org/10.32342/2074-5354-2024-2-61-5>

Keywords: *business entity, enterprise, organizational actions; digitalization, management, business creation*

JEL classification: *M13, H10*

The ultimate aims of the research are to identify, on the basis of a systematic analysis, the peculiarities of digitalization of the processes of establishing business entities in Ukraine, to structure the relevant totality of organizational and managerial actions in the context of the actual state and potential of their digitalization, to develop a methodology for quantifying the degree of digitalization in the business establishment procedure and assess the impact of its individual organizational components on the final integrated indicator of digitalization.

In modern research, significant attention is directed towards the digitalization of economic activities. The article proves the importance of systematically structuring the processes involved in establishing business entities to determine the extent of their digitalization. Such an approach enables the identification of components within the business establishment process that hold promise for digital transformation, representing a crucial factor in enhancing the efficiency of both the business sector and state regulatory institutions.

The article provides a comparative analysis of the digitalization processes involved in establishing businesses in the “individual entrepreneur” and “Limited Liability Company” formats. This comparison enabled the identification of specific dependencies regarding the degree of digitalization within the establishment process based on the organizational and legal structure of the business being established.

Methodical approaches for quantifying the degree of digitalization in the processes of establishing business entities were proposed. The article presents a structure for the processes of establishing business entities in Ukraine, which consists of six stages. Within each stage, corresponding sets of organizational actions are outlined, distinguishing between digital and non-digital forms. The potential for transforming non-digital organizational actions into digital ones was also identified.

A methodology for expert evaluation of the weighting coefficients of the importance of individual components (organizational actions) of the overall process of business establishment was proposed. Based on the application of this methodology, quantitative parameters for assessing the strength of the impact of individual organizational actions on the overall level of digitalization of the process of establishing business entities were suggested. The article also justifies the priority directions for further digitalization of the process of establishing business entities in Ukraine. The key actors in implementing these directions are both the founders of business entities and managers, as well as the relevant state bodies.

The article introduces indicators of the average and marginal propensity of founders to digitalize organizational actions when establishing business entities. The indicator of the marginal propensity for digitalization is essential for evaluating the dynamics of digitalization in the processes of establishing business entities. Its utilization enables the determination of how the overall level of digitalization in the business establishment process will change due to the transformation of another “traditional” organizational action into a digital format.

The article calculates the actual degree of digitalization of the processes of establishing business entities in Ukraine on the examples of “individual entrepreneur” and “Limited Liability Company”. A methodology was developed and calculations were conducted to assess the potential for its enhancement through further digitalization of a certain totality of organizational actions.

Одержано 14.09.2023.